

Bevindingen veldbezoek Fort Honswijk 09092021

Notitie van de Zoogdiervereniging

Datum	17092021
Projectnummer	2020.064C
Projectnaam	Ecobegeleiding Fort Honswijk
Opdrachtgever	Gemeente Houten
Auteur(s)	M.J Schillemans en E.A. Janssen
Projectleider	M.J Schillemans
Documentnummer	N2022.022
Deze notitie kan geciteerd worden als	Schillemans, M.J. en Janssen E.A , 2022. Melding einde werkzaamheden. Ontwikkelfase Fort Honswijk. Notitie N2022.022. Zoogdiervereniging, Nijmegen

1. Inleiding

De gemeente Houten is bezig met een herontwikkelingstraject voor Fort Honswijk. Uitgangspunt daarbij is een budget neutrale exploitatie, zonder blijvende inzet van gemeentelijke financiële middelen. Behoud van de cultuurhistorische waarden, en expliciet de ecologische waarden en functie(s) van het fort als geheel voor vleermuizen worden daarbij als belangrijke randvoorwaarden gezien.

Een belangrijk onderdeel van het herontwikkelingstraject behelst de restauratie van de gebouwen op het forteiland. Voor de restauratiewerken is een ontheffing op de Wet natuurbescherming (verder Wnb) aangevraagd en ontvangen (d.d. 19-06-2020, besluit met kenmerk Z-WNB-RI-REG-2019-0981). Onderdeel van het mitigatie- en compensatieplan¹ is de ecologische begeleiding.

Ecologische begeleiding voor de werkzaamheden kan worden verdeeld in twee typen begeleiding: begeleiding voor tijdens de werkzaamheden zelf (verder: ecologische 'begeleiding') en de voorbereidende en controlerende begeleiding (verder ecologisch 'toezicht').

De restauratiewerkzaamheden worden door een aannemer verricht in opdracht van de gemeente Houten op basis van een in de markt gezet pakket aan bestekken. In het werkpakket van de aannemer is tevens ecologische begeleiding opgenomen. Het werkpakket van de Zoogdiervereniging behelst het toezicht. Onderdeel van het toezicht zijn twee –onaangekondigde- veldbezoeken. Deze notitie beschrijft de bevindingen van het tweede veldbezoek, afgelegd op 9 september 2021.

2. Bevindingen

Gedurende de dag heeft dhr. E. Jansen van de Zoogdiervereniging het fortterrein van Fort Honswijk bezocht. Tijdens het veldbezoek heeft hij toegankelijke gebouwen gecontroleerd op de aanwezigheid van vleermuizen, de staat van de voorzieningen om vleermuizen te weren, of de uitgevoerde werkzaamheden conform de in de ontheffing vermelde methoden zijn of worden uitgevoerd en of de ontheffing, werkprotocollen en bijbehorende stukken aanwezig zijn op het terrein. De bevindingen en adviezen zijn ter plaatse ook meegedeeld aan uitvoerder en ecologische begeleider.

Daarbij constateerde hij de volgende zaken:

De werkzaamheden zijn nog niet in zijn geheel afgerond. De vleermuistoegang tot gebouw G1,2, de buiteningang tot de poternegang was nog niet gerealiseerd. De twee vleermuisvoorzieningen; de toegang tot de spouwmuur van gebouw M en de dakgoot van gebouw T zijn gerealiseerd. Gebouw C is voor vleermuizen toegankelijk gebleven.

Het gebouw M is na de restauratie voor vleermuizen toegankelijk geworden. De gebouwen D, E en H zijn mogelijk nog voor vleermuizen toegankelijk via de laaggelegen grote ronde ventilatie.

Geadviseerd wordt deze ook van een fijner rooster te voorzien, zodat deze gebouwen geheel voor vleermuizen ontoegankelijk worden. Indien deze fijnere roosters na 15 september worden aangebracht is een volledige inspectie van deze drie gebouwen nodig om geen vleermuizen binnen te sluiten. De restauratie van de gebouwen G en K zijn nog niet afgerond, het blijft opletten dat er na

---

¹ Limpens, H.J.G.A. en Schillemans, M.J., 2019. Vleermuizen op fort Honswijk - Mitigatie, compensatie en beheer van vleermuizen op fort Honswijk in relatie tot ontwikkeling en gebruik van het fort. Rapport 2019.010. Bureau van de Zoogdiervereniging, Nijmegen, i/o gemeente Houten

zonsondergang deuren of ramen open blijven staan (ook niet op een kier) en altijd direct afgedicht wordt met plaatmateriaal en comprimeerband.

Overzicht per gebouw:

Gebouw C: Remise C

Vleermuizen hebben via de spijlen in de deur nog toegang tot dit gebouw. Dit gebouw mag vleermuisbewoning hebben.

Gebouw D: Magazijn D

Vleermuizen hebben mogelijk nog toegang tot de spouw van deze gebouwen via de lage ronde ventilatie openingen met gietijzeren sierroosters. Geadviseerd wordt aan de buitenzijde een werend rooster te plaatsen.

Gebouw E: Magazijn E

Vleermuizen hebben mogelijk nog toegang tot de spouw deze gebouwen via de lage ronde ventilatie openingen met gietijzeren sierroosters. Geadviseerd wordt aan de buitenzijde een werend rooster te plaatsen.

Gebouw F+M: Kazemat M & Magazijn F

Vleermuizen hebben nu via de spijlen in de deur nog toegang tot het gebouw F. Dit gebouw is bedoeld voor andere functies. Het plaatsen van een binnenluik wordt geadviseerd. Vleermuizen hebben geen toegang meer gebouw M. In de afronding is de ruimte tussen de voorzetmuur van M en de bakken betonnen binnenzijde voor vleermuizen toegankelijk gemaakt.

Gebouw G: Remise G

Vleermuizen hebben geen toegang meer tot dit gebouw. Maar de restauratie van dit gebouw is nog niet afgerond. Extra aandacht is nodig om de deuren iedere dag goed te sluiten ruim voor zonsondergang.

Gebouw G1: Poterne+ kruitkamers G

Er is een deur geplaatst tussen de porternegang en de kruitkamers. De restauratie van dit gebouw is nog niet afgerond. Extra aandacht is nodig om deze deur iedere dag na afronding werkzaamheden goed te sluiten. Bij continuering van de restauratie werkzaamheden in G en K, zijn extra inspecties op afwezigheid (na bijvoorbeeld vorstinval) van (onbedoelde) overwinterende vleermuizen noodzakelijk.

Gebouw G1,2: Poternegang

De restauratiewerkzaamheden waren hier nog niet afgerond. Er vindt nog herstel plaats aan de buienmuur en de gassluis. Geadviseerd is aan de aannemer op twee plekken aan bovenzijde van metselwerk deel van de beschadigde stenen schuin weg te kappen zodat er voor vleermuizen een doorkruipopening ontstaat.

Ook geadviseerd is aan de aannemer en uitvoerder tussen metselwerk en houtwerk doorkruipopeningen te maken.

Gebouw H:

Vleermuizen hebben mogelijk nog toegang tot deze gebouwen via de lage ronde ventilatie openingen met gietijzeren sierroosters. Geadviseerd wordt aan de binnenzijde een werend rooster te plaatsen. De schoorstenen zijn goed afgesloten.

Gebouw K:

Vleermuizen hebben geen toegang meer tot dit gebouw. Maar de restauratie van dit gebouw is nog niet afgerond. Extra aandacht is nodig om hier de deuren en ramen niet alleen te sluiten maar na een werkdag ook na te lopen.

Gebouw T: de fortwachterswoning

Vleermuizen hebben de mogelijkheid om achter de regenpijp of in een deel van de dakgoot te kruipen.

3. Advies

- Gebouwen D, E en H: Sluit de lage ronde ventilatieopeningen of voor vleermuizen via een wering aan de buitenzijde
- Gebouw F: vleermuizen hebben nu via de spijlen in de deur nog toegang tot het gebouw. Dit gebouw is bedoeld voor andere functies. Het plaatsen van een binnenluik wordt geadviseerd.
- Gebouw G (remise): restauratie is nog niet afgerond. Draag er zorg voor dat vleermuizen niet binnen kunnen komen. Sluit de deuren zorgvuldig na iedere werkdag
- Gebouw G (G1 Poterne en kruitkamers): controleer dat binnendeur iedere dag na afronding werkzaamheden goed is afgesloten. Bij continuering van de restauratiewerkzaamheden in G zijn extra inspecties op afwezigheid (na bijvoorbeeld vorstinval) van (onbedoelde) overwinterende vleermuizen noodzakelijk.
- Gebouw G1,2 (poternegang): restauratie is nog niet afgerond bij buitenmuur en gasluis. Advies is om hier op twee plekken aan bovenzijde van metselwerk deel van de beschadigde stenen schuin weg te kappen zodat er voor vleermuizen een doorkruipopening ontstaat om tussen metselwerk en houtwerk doorkruipopeningen te maken.
- Gebouw K: restauratie is nog niet afgerond. Om te voorkomen dat dieren binnen komen is het nodig om hier de deuren en ramen niet alleen te sluiten maar na een werkdag ook na te lopen.
- De restauratiewerkzaamheden duren langer dan voorzien en zullen naar het zich nu laat aanzien in gebouw K na 15 oktober 2021 worden afgerond. Dat heeft geen consequenties voor de functionaliteit van het Fortterrein voor vleermuizen in de winter (immers gebouw K heeft geen vleermuismuisfunctie meer). Het advies is om dit wel te melden bij Bevoegd Gezag.